

I Kodifikace a její role v současné společnosti

1 KODIFIKACE

Kodifikací rozumíme popis (textové zachycení) jazykové normy pro určitou obecně definovanou prestižní komunikační situaci (diskurz), tj. zaznamenání, zachycení jazykové normy této prestižní situace v určitém textu / určitých textech. Slovo *prestižní* je v definici užito v návaznosti na fakt, že termín kodifikace se obvykle používá jen v souvislosti s těmi typy komunikačních situací, které bychom mohli předběžně asi nejpřesněji označit jako prestižní. Přestože platí, že svou normu, jež by se mohla stát předmětem kodifikace, má jakýkoli (jakkoli vymezený) typ komunikační situace (diskurzu), v souvislosti s popisem jazyka používaného v neprestižních komunikačních situacích se výraz kodifikace nepoužívá. Nemluví se o kodifikaci normy zlodějského argotu nebo hanáckého nářečí, ale především o kodifikaci normy spisovného jazyka, což je varieta češtiny užívaná právě v těchto prestižních komunikačních situacích.¹ Typ kodifikace, tj. popisu/zachycení normy prestižní variety užívané v prestižních komunikačních situacích, se může významně lišit co do blízkosti k opačným pólům dvou rozdílných os: vzhledem k tomu, jaké je místo konkrétní kodifikace (i) na ose vymezené póly úřednosti/oficiálnosti – neúřednosti/neoficiálnosti a (ii) na ose vymezené póly apriornosti popisu – prostého odrazu normy.

1 Velmi účelné by bylo pokusit se co nejpřesněji vymezit pro češtinu, o jaké situace jde. Tj. zpřesnit, doplnit, rozvést např. Stichovo (1991, s. 62) tvrzení – které ovšem činí na okraj jiných úvah – že „[d]nešní česká mladá generace se touto kodifikací [tj. platnou v r. 1991] řídí při psaní (pokud je toho schopna) a v neoficiálnějších mluvených projevech (někdy ani v nich ne), ale v jiných situacích používá [...] nespisovných prvků [...]“. Co mluví jiného věku? Při jakémkoli psaní? Opravdu jen v neoficiálnějších situacích? Které to jsou? Atd.

2 KODIFIKACE A JEJÍ VZTAH K ÚŘEDNOSTI/OFICIÁLNOSTI V NAŠEM JAZYKOVÉM PROSTŘEDÍ

V souladu se svým původním, etymologickým významem se slovo kodifikace užívá (1) ve významu „uzákonění“ (z lat. *cōdex* „zákoník“ a *-ficātiō* „provádění, děláni“). „Uzákonění“ jazykové kodifikace však v našem jazykovém prostředí nelze zcela ztotožňovat s uzákoněním, o jakém hovoříme v právním či administrativním smyslu a s nímž laická veřejnost jazykovou kodifikaci často ztotožňuje. Od právních zákonných norem se jazyková kodifikace zásadně liší tím, že její tvorbou není pověřena žádná instituce, která by měla stejné výkonné pravomoci jako státní orgány, není tvořena ani na základě zadání instituce, která by měla výkonnou pravomoc dbát na jejich dodržování, a tudíž dodržování kodifikace nemůže být nijak exekutivně vymáháno. Jazykovědná kodifikace a její dodržování má tedy z větší části povahu všeobecně respektované společenské normy. Jistým kodifikačním popisům v našem jazykovém prostředí sice bývá spontánně přisuzován status „oficiálních“, „závazných, úředně předepsaných pravidel užívání [jazyka]“ (parafráze podle *Nového akademického slovníku cizích slov* – Kraus a kol. 2005, s. 413), jde však vpravdě o nepřesnou paralelu s úředním prostředím, protože jazykovou kodifikaci tradičně vytvářejí orgány vědecko-výzkumné, nikoli orgány v pravém slova smyslu úřední. Skutečné „úřední“ kodifikaci typu (1), kterou zde budeme označovat jako kodifikaci v užším smyslu, se u nás blíží *Pravidla českého pravopisu* (PČP, jsou závazná pro školu, úřední závaznost² pro školní prostředí je jim připsána doložkou MŠMT ve školním vydání a jejich úřední status podporuje i formulace „[z]pracoval kolektiv pracovníků Ústavu pro jazyk český AV ČR“, jíž se dává najevo, že jde o ta „správná“ *Pravidla*, neboť jsou zpracovaná tradičně nejrespektovanější lingvistickou institucí, podrobněji viz oddíl 1.1. U ostatních kodifikačních příruček je jejich „úřednost“, „oficiálnost“ apod. problematická, podrobněji v oddíle 1.1.

2 Úřední status *Pravidel českého pravopisu* je podložen také historickou tradicí. Již první vydání *Pravidel hledících k českému pravopisu a tvarosloví* z r. 1902 bylo opatřeno přípisem „jediné ministerstvem kultu a vyučování schválené vydání“.

Nověji se však kodifikací míní také (2) prostý popis, zachycení normy cílového typu prestižních komunikačních situací, bez jakéhokoli vztahu k výše popsané úřednosti, oficiálnosti a závaznosti, srov. např.: „[...] [o]bsahem k.[o]difikace] jazykové normy je vědecké poznání a utvrzení objektivně existující normy spis.[ovného] jazyka i zachycení této poznávací činnosti v slovnících, mluvnících [...]“. (Kraus in ESČ, s. 216) „V nejširším slova smyslu se jedná o výsledek lingvistického zkoumání, který je přístupný mluvčím [...]; vzniká tedy s existencí lingvistiky v daném jazyce a vytváří nenulový intervenční tlak.“ (Cvrček 2008, s. 12)³ Tuto kodifikaci zde budeme označovat jako kodifikaci v širším smyslu.

2.1 Stávající kodifikační příručky

Vzhledem k dvojímu možnému pojetí kodifikace lze i jazykové příručky chápat jako kodifikační dvojím způsobem. Vycházíme-li z kodifikace v širším smyslu, lze všechny odborné lingvistické příručky chápat jako kodifikační, protože se snaží co nejpřesněji popsat reálnou normu určitého typu komunikační situace. Na základě kodifikace v užším smyslu lze mluvit o příručkách coby kodifikačních, pouze pokud mají status oficiálního a závazného dokumentu. Pokud se o jazykových příručkách v českém prostředí hovoří jako o kodifikačních, pak je označení „kodifikační“ chápáno spíše v užším smyslu, přestože tento status důsledně vzato nemají. Jejich závaznost však není absolutní. V ČR neexistuje jazykový zákon, který by ukládal povinnost řídit se kodifikačními příručkami. Platí to zejména pro příručky, jimiž se budeme zabývat v následujícím oddílu.

Pravidla českého pravopisu, která se nejvíce blíží pojetí kodifikace v užším slova smyslu, jsou opatřena doložkou Ministerstva školství, která je zařazuje „do seznamu učebnic pro základní školy pro vyučovací předmět český jazyk“ (1999, s. 4). Na základě toho jsou *Pravidla českého pravopisu* závazná pro školy, nikoli však pro veřejnost. Pro tu mají pouze charakter doporučující. V předmluvě k aktuální verzi akademického vydání PČP autoři uvádějí: „[...] chápeme pravopisná pravidla jako soubor doporučení pro vytríbené písemné vyjadřování, od nichž se lze ve zvláštních případech odchýlit, pokud to píšíci

3 Ať už jsou takové definice motivovány jakkoli, je třeba vědět o jejich existenci, zmínit je a (např. navrhovaným způsobem) se vůči nim orientovat, vymezit.

považuje za potřebné a zdůvodněné.“ (2005, s. 5)⁴ O samotné příručce se explicitně nevyjadřují jako o kodifikační, ale vysvětlují, že „změny v jazyce musí pravopisná kodifikace brát v úvahu...“ (tamtéž) a při výkladu o smyslu a účelu PČP užívají slova a slovní spojení jako „pravopisný předpis“, „připustit“ (více pravopisných variant), „stanovit obecnější zásady“ apod. Implicitně jsou zde tedy kodifikační ambice autorů obsaženy. Přestože pro veřejnost mají PČP pouze charakter doporučující, jsou uživateli jazyka obvykle vnímána jako závazná a stanovující tu „správnou“ podobu jazyka. Jejich prestiž je dána tradicí, respektem a všeobecným konsenzem (k tomu přispívá i fakt, že jsou vypracována odborníky z Ústavu pro jazyk český, který je veřejností vnímán jako nejvyšší autorita v oblasti českého jazyka).

Kodifikační příručkou v užším slova smyslu je rovněž *Výslovnost spisovné češtiny I, II* (VŠČ). (Jejími autory jsou členové ortoepické komise ÚJČ.) Ani zde není explicitně uveden kodifikační status příručky, ale kodifikační ambice autorů vyplývají z některých formulací v úvodní kapitole: „Vzhledem k mohutnému rozmachu uvedených uměleckých oborů [...] jeví se tedy modifikace výslovnosti spisovného jazyka naléhavá.“ „Tyto rozdíly [ve výslovnosti, pozn. aut.] je třeba podrobit všestranné analýze, zvážit vzájemný poměr vyskytujících se variant a nakonec stanovit, kterou z nich budeme považovat za spisovnou[...].“ (1967, s. 7) Rovněž v případě těchto dvou příruček je jejich autoritativnost dána prestiží autorského kolektivu a tradicí.

Z úvodních kapitol obou děl (PČP a VŠČ) je patrná kodifikační snaha autorů (byť není vyjádřena explicitně). To, že jsou skutečně veřejností respektována jako kodifikační, je dáno prestiží jejich autorských kolektivů.⁵ Tradičně jsou však vnímány jako kodifikační i některé prestižní příručky, které kodifikační ambice nemají, respektive je jejich autoři sami neuvádějí. K nim patří *Slovník spisovné češtiny* (SSČ). Přesto se tradičně zmiňuje mezi trojicí příruček považovaných za kodifikační v užším smyslu: PČP, VŠČ a SSČ. Důvodem je to, že *Slovník* přímo navazuje na předchozí kodifikační příručku, *Slovník spisovného jazyka českého*, a je sepsán autorským kolektivem

4 Vzhledem k tomu, že příručka se zaměřuje primárně na pravopis, zmiňují autoři v předmluvě pouze psanou podobu jazyka, přestože *Pravidla* obsahují okrajově i některé zásady výslovnostní.

5 Při neexistenci jazykového zákona hraje autorský kolektiv (respektive jeho zaštitění vědeckou institucí) patrně důležitou roli ve vnímání příručky jako kodifikační. To se týká příruček vydaných Akademií věd, nazývaných často „akademické“.

ÚJČ a vydán nakladatelstvím Academia. Na přebalu slovníku je uvedeno, že se jedná o slovník normativní.⁶ V předmluvě se píše: „Uváženým výběrem slov a frazeologických spojení, jejich významovou diferenciací a výklady významů, stylistickou charakteristikou, zřetelem k variantám a dubletám a k jejich odstínění, jakož i dalšími údaji plní slovník úlohu *n o r m a t i v n í* [sic!]. Přihlíží přitom k živému celospolečenskému úzu, k hovorové vrstvě spisovného jazyka a citlivě dotváří podobu spisovné normy popsanou v předchozích českých akademických slovnících, v normativních gramatikách, v *Pravidlech českého pravopisu* a v normativních publikacích ortoepických, jakož i vývojový pohyb ve spisovné normě.“ (1994, s. 6) Normativními příručkami zde autoři nazývají i příručky v užším smyslu kodifikační, lze se proto domnívat, že nečiní velký rozdíl mezi díly normativními a kodifikačními v užším smyslu obecně.⁷

Při výčtu a popisu kodifikačních příruček je třeba přihlížet i k tomu, co v jazyce vůbec lze kodifikovat a regulovat pravidly. Čím vyšší rovina jazyka, tím obtížnější uchopitelnost systémové výstavby dané roviny pro kodifikační popis. Proto např. za poslední kodifikační mluvnici je považována *Česká mluvnice* Havránka a Jedličky. Pozdější mluvnice jsou svými autory prezentovány jako pouze deskriptivní.⁸ Např. příručky o syntaxi vzhledem k tomu, o jaké rovině jazyka pojednávají, jako kodifikační vnímány nejsou (*Skladba češtiny, Novočeská skladba*).

Z předchozího výkladu je patrné, že žádná ze zmíněných příruček explicitně neuvádí, že je kodifikační. I autorské kolektivy, které by jejich odborná erudice jistě kvalifikovala k vytvoření „úředně“ závazné kodifikace, se o kodifikační závaznosti svých příruček vyjadřují nejasně a nepřímě. Zmínky o kodifikaci a kodifikačních ambicích autorů užívané v předmluvách a poznámkách k těmto dílům jsou formulovány velmi opatrně, případně deklarace kodifikačního statusu zcela chybí (SSČ). Musíme tedy konstatovat, že ačkoli v českém lingvistickém prostředí používáme běžně pojem „kodifikace“ a „kodifikační příručka“, žádnou jazykovou příručku, která by byla proklamativně v užším smyslu kodifikační, nemáme.

6 Na základě tohoto tvrzení by se tedy mělo jednat o slovník popisující spisovnou normu, nikoli však o slovník kodifikační v užším slova smyslu se snahou do normy zasahovat a regulovat ji.

7 I na základě těchto formulací lze chápat SSČ jako dílo kodifikační.

8 PČP však výběrově kodifikují i některé jevy mluvnické, konkrétně morfologické.

3 KODIFIKACE VZHLEDEM K OSE APRIORNOST POPISU – ODRAZ NORMY

Pojetí kodifikace se také může významně lišit v tom, zda se chce, aby tento popis odpovídal – zjednodušeně řečeno – tomu, jak norma skutečně vypadá, nebo tomu, jak by vypadat měla. Tyto póly je nutné od sebe důsledně odlišovat.

Vyjdeme-li z toho / budeme-li předpokládat, že – ať už se ustavila jakkoli – existuje jazyková norma (definovaná (pracovně) jako soubor jazykových prostředků (všech rovin), které jsou pro daný *typ* komunikační situace (diskurzu) vnímány většinou mluvčích víceméně shodně jako v této situaci závazné, žádoucí),⁹ lze to, co do textu kodifikace zahrneme (po přihlednutí a zvážení nejrůznějších aktuálních okolností – sociologických, ideologických, kulturních, prestižnosti atp.), určit podle toho, jaké místo zaujmeme na ose vymezené těmito dvěma extrémními póly – modelovými situacemi:¹⁰

a. Kodifikace apriorní („pre-established“) nevychází z existující, reálné normy cílového typu prestižní komunikační situace. A to např. buď proto, že to (i) není možné – jazyk/varieta, pro něž má být taková kodifikace vytvořena, se v cílovém typu komunikační situace nepoužívá; nebo (ii) z ní nevychází programově – jejím cílem je normu cílového typu prestižní komunikační situace (z různých důvodů) „nahradit“ normou jinou.¹¹ V takovém případě není do textu kodifikace zahrnuto to, jaké prostředky patří do aktuální, reálně existující normy prestižních

9 Výrazy *většinou mluvčích, víceméně shodně a vnímány* užíváme proto, že vycházíme z toho, že norma (fakt (ne)normativního statusu konkrétního jazykového prostředku) je „uložená v myslích č.[eských] mluvčích“ (Nebeská in ESČ, s. 289), že je „intersubjektivní“. Není proto možné předpokládat, že na (ne)normativním statusu konkrétního prostředku se shodnou všichni čeští mluvčí (mj. už i proto, že norma je „variantní“ (Nebeská in ESČ, s. 289)).

10 Oba popsané typy situace představují krajní póly téže osy, v čisté podobě zřejmě nemohou nastat; i jako modelové, idealizované situace jsou nicméně užitečné pro vymezení toho, k jakému pólu se konkrétní kodifikace blíží.

11 Toto nahrazení samozřejmě nemůže být úplné. Nelze vyměnit jeden soubor normativních prostředků (reálný) za jiný (v apriorní kodifikaci popsaný). Zůstaneme-li v rámci prostředků jednoho jazyka/variety, je zřejmé, že nelze apriorní kodifikaci pro daný typ komunikační situace předepsat jediné a pouze prostředky, které se v reálné normě dosud nevyskytovaly. Kdybychom úspěšně nahradili spisovnou češtinu v daném typu komunikačních situací na základě apriorní kodifikace češtinou obecnou, mnoho jazykových prostředků vyskytujících

komunikačních situací (pokud se toto vůbec dostupnými prostředky zjišťuje/zjišťovalo), ale jsou v ní popsány (i/především) prostředky, které do normy těchto situací chtějí kodifikátoři zavést, dosadit.

Jako příklad kodifikace tohoto typu (a vlastně obou podtypů) můžeme uvést Dobrovského kodifikaci obrozenské češtiny. Kodifikována totiž byla, „pokud jde o morfologii (a zčásti o zvukovou stránku), jako ‚umělý‘ kód“ (Stich 1991, s. 61) norma humanistické češtiny, a nikoli „úzus 18. století“ (Tamtéž). A to proto, že (i) nebyl rozšířen po celém území, pro něž měla být daná, kodifikací zachycená, ale dosud nepoužívaná norma závazná (Morava, Slovensko); a proto, že (ii) kodifikovat tento „úzus konce 18. století“ bylo pro osvícenskou generaci ideově nepřijatelné (příp. odkaz na appendix *Historický vývoj češtiny*).

Při tomto typu kodifikace není existující norma pro kodifikaci podkladem a má být nahrazena normou jinou (viz pozn. 5), která je touto apriorní kodifikací zaznamenána – v tomto případě normou staršího období vývoje téhož jazyka.

b. Kodifikace důsledně popisná („pasivní“) by byla taková kodifikace, která se co nejpřesněji snaží popsat, zachytit, „odrazit“ reálnou normu daného typu komunikační situace (ať už se ustavila jakkoli, např. v minulosti pomocí apriorní kodifikace). Příkladem přiblížení se tomuto pólu je „kodifikace“ v anglosaských zemích. Pronikne-li do typu komunikačních situací, které jsou vnímány jako prestižní, nový jazykový prostředek s dostatečnou frekvencí, je to v dalším vydání některého ze slovníků jen pasivně zaznamenáno. V tomto případě jsou do textu kodifikace zahrnuty jen ty prostředky, které patří do normy prestižních komunikačních situací (důsledné vyhotovení tohoto typu kodifikace tedy předpokládá dostupnými prostředky provedené šetření jazykové normy daných prestižních komunikačních situací). Jiné prostředky nejsou (ve větší míře) do textu kodifikace zahrnovány.

se v nové apriorně zavedené normě se bude nutně shodovat s prostředky, které v ní byly už předtím (slova jako pes, skříň, stůl, láska atp.).

Můžeme tedy mít kodifikaci (1a) úřední a apriorní, (1b) úřední a pasivní/ /popisnou (jako o úřední, a to zřejmě jak apriorní, tak popisné, můžeme mluvit o kodifikaci ve Francii, kde má přinejmenším v oblasti terminologie Académie française skutečně pravomoc nařizovat státním institucím užívání např. francouzských výrazů místo anglických), (2a) apriorní a neúřední (Dobrovského kodifikace humanistické morfologie) a (2b) neúřední a pasivní/popisnou (kodifikace v anglosaských zemích).

4 LINGVISTICKÉ VS. LAICKÉ CHÁPÁNÍ KODIFIKACE

Důležité je počítat s tím, že uvedené rozdělení platí pro odborný lingvistický diskurz – lingvistické chápání kodifikace. Většina běžných, neprofesionálních uživatelů jazyka vnímá jako úřední, závaznou kodifikaci typu (1) jakoukoli publikovanou jazykovou příručku.

5 MMČ A UVEDENÉ TYPY KODIFIKACE

Budoucí MMČ by měla co nejexplicitněji deklarovat svou pozici vzhledem k oběma popsáním skutečnostem – úřednosti i apriornosti (tj. v souřadnicích os (1)–(2) a (a)–(b)). Domníváme se, že MMČ by neměla mít v žádném případě úřední/oficiální status typu (1) a že by se při popisu měla v rozumné míře co nejvíce blížit „pasivní“ kodifikaci typu (b). Tj. mělo by být zdůrazněno, že se MMČ pokouší (v rámci kodifikační, jazykověkulturní kapitoly; viz dále) především zaznamenat normu určitým způsobem definované komunikační situace a že nemá úřední/oficiální status.¹² Obě tyto skutečnosti je nutné explicitně deklarovat (jinak jen přispějeme k už existující terminologické

12 Nabízí se zcela relevantní otázka, zda případ typu (2), tj. případ kodifikace vnímané jako prostý popis, zachycení objektivně existující normy, označovat (proti původní etymologii) právě jako kodifikaci, nebo zda používat zcela jiné označení. V úvahu přichází použití přívlastků kodifikace v užším slova smyslu, tj. úřední kodifikace typu (1), a kodifikace v širším slova smyslu, tj. pasivní kodifikace typu (2), nebo ponechání slova kodifikace výhradně pro typ (1) a pro typ (2) používání jiného termínu, např. popis. V takovém případě by pak bylo nutné označovat MMČ jako mluvnici popisnou/popisující.

nejednotnosti, což je samozřejmě nežádoucí). Za důležité považujeme definovat prestižní komunikační situace (viz pozn. 1), a to s ohledem na materiál, který bude sloužit jako „empirická báze“ (korpus, jaký, jaká jeho část¹³ atp.). Výsledný popis normy textů vznikajících v prestižních komunikačních situacích by pak MMČ poskytla jako kvalitní návod pro tvoření komunikátů náležitých pro tyto situace.

Spojením „v rozumné míře se blížit kodifikaci typu (b)“ je myšlen fakt, že bychom se jako autoři mluvnice neměli důsledně vzdávat drobnějších pokusů o utvrzení, podporu stávající normy (např. jako ochranu před přílivem nových pronikajících prostředků, které se nám jako odborníkům-lingvistům mohou v různých oblastech z rozumných důvodů jevit jako nežádoucí). Na to má lingvista jistě právo,¹⁴ a pokud dokáže svůj např. retardační zásah obhájit, nelze proti němu v první fázi nic namítat. Tento zásah je však možné vnímat skutečně jen jako pokus: prosadí-li se prostředek odborníky vnímaný jako nežádoucí do normy dané prestižní situace i přes legitimní pokusy o retardační zásah, je třeba to vnímat jako znak toho, že věci, které odborník náležitě může vnímat jako nežádoucí, nepůsobí v dané komunikační situaci mluvčím potíže (které lingvista předpokládal), a že tedy nezbyvá než je do textu kodifikace (popisu normy dané situace) nakonec zahrnout.¹⁵

- 13 Pokud nebudeme brát za zdroj korpus jako celek, výrazně to ztíží (znemožní?) navrhovanou kvantifikaci typu „prostředek se užívá běžně“ (např. více než 80 % výskytů v korpusu), protože bude obtížné u prostředku s velkou četností vyloučit všechna jeho nenoremní citátová nebo stylizaci sloužící užití a říci, s jakou četností se v rámci korpusu vyskytuje v žádaných kontextech.
- 14 Myslíme, že právo na pokus o utvrzení normy tím, že bude podpořen stávající prostředek proti prostředku nově se prosazujícím, lze dobře ilustrovat následujícím podobenstvím: Kdykoliv dáme běžnému malému dítěti vybrat, jestli chce ke svačině sladkost, nebo zeleninu, vybere si sladkost. Pro jeho zdraví a vývoj by však byla samozřejmě lepší zelenina. Jako rodiče, kteří mají více zkušeností a informací o tom, co je pro dítě dobré, jistě máme právo „vnutit“ dítěti konzumaci zeleniny (a ne jen pasivně přihlížet tomu, jak se cpe čokoládou, která mu může uškodit), protože víme, že je pro jeho vývoj více žádoucí. Stejně tak má lingvista jako odborník právo pokusit se podpořit stávající prostředek, jež dokáže přesvědčivě obhájit v tom smyslu, že je z různých důvodů v dané komunikační situaci prospěšnější. V tomto smyslu (jako lépe informovaný) má právo pokusit se navrhovanou rozumnou cestou (tj. argumenty, proč ze svého hlediska vidí nový prostředek jako nežádoucí, uvedenými v textu kodifikace) ovlivnit uživatele jazyka při výběru mezi dvěma prostředky – původním a nově se prosazujícím.
- 15 V tomto smyslu je např. rozumné a legitimní pokusit se ortoepickou kodifikací bránit asimilované znělé výslovnosti koncových konsonantů na hranici slov před znělou souhláskou (typ [deset bodu:] > [desed bodu:], protože neznělý konsonant na konci slova

Mimo kapitolu o kodifikaci a normě, tj. při popisu jednotlivých jazykových plánů, nepovažujeme za nutné omezovat se jen na prostředky užívané v prestižních komunikačních situacích. Ale doporučujeme příklady indexovat tak, aby byl zřejmý jejich zdroj, jejich komunikačně-situační kontext.

6 POPSANÝ KODIFIKAČNÍ STATUS MMČ A OFICIÁLNÍ/ÚŘEDNÍ KODIFIKAČNÍ PŘÍRUČKY

Tam, kde se kvůli popsanému stanovisku dostane MMČ do výrazného rozporu s platnými (z podstaty zastarávajícími – text kodifikace zůstává neměnný, norma prestižních situací se vyvíjí) PČP jakožto kodifikací blížící se typu (1), by se podle nás mělo postupovat tak, že se na tento posun v normě dané komunikační situace upozorní a celá situace se bude komentovat. Případná změna v současné úřední kodifikaci – pokud se bude autorům jevit jako žádoucí – bude popsána jako možná a bude zdůvodněno, proč je žádoucí a jaké příp. problémy by mohlo způsobit její prosazení v jiných částech systému (zavedení psaní pouze měkkého „i“ v l-ovém přičestí může způsobit dvojznačnost vět typu „[to auto / muži (?)] viděli ženy“ vs. [to auto] viděly ženy a [muži] viděli ženy). MMČ by sloužila jako popis normy, jako v rozumné míře „pasivní“, neúřední kodifikace typu (2b). Závazné úřední/oficiální kodifikování typu (a) u případných zjištěných diferencí mezi současně platnými PČP bychom přenechali autorům jejich případného nového vydání.

je dobrým vodítkem pro určení hranice slov. Pokud se však tento typ mezislovní asimilace bude v prestižních situacích šířit i přes kodifikaci, je to znak toho, že absence takovéto žádoucí signalizace není pro mluvčí důležitá a trvání na kodifikaci původní neznělé výslovnosti přestává být neproblematické.